

Toimi Ahvenjärvi (1921-2022)

Kanttori, jolle Kukkiarannat olivat rakkaat

*Lähikuva Uno Nurmen
veistoksesta, joka palasi kotiin
Luopioisiin juhannuksena 2023*

”Rouva Lydia Heikkilä oli opastajani, luotsini, tullessani pimeänä syksyisenä iltana ensi kertaa Luopioisiin. Hän minulle sitten vähän myöhemmin sanoi: ’Jos Ahvenjärvi on ajatellut Luopioista pitää vauhdinottopaikkana, ei saa viipyä viittä vuotta kauempaa täällä, muutoin jää tänne lopuksi ikää.’

Poikkeuksen tein, mutta ehkä tämä minun kuvitukseni (=kirja) todistaa Heikkilän lausahduksen pitäneen paikkansa. Mukana sisimmässäni seuraa se Hämeen maan Kukkiarantamalla uurastanut kansa, jonka keskuudessa yli puoli vuosisataa sitten sain perheineni palasen matkaa taivaltaa. Matkaa, jonka päästä tähyämme tulevaa.”

Sain kevättalvella 2023 puhelinsoiton. Toisessa päässä oli Luopioisten entisen kanttorin **Toimi Ahvenjärven** poika **Jussi**. Hän kertoi, että he olivat sisarusten kanssa päättäneet lahjoittaa isäänsä esittävän **Uno Nurmen** puuveistoksen Luopioisten kappeliseurakunnalle. Luovutustilanteeksi valittiin juhannuksen messu.

Messussa Jussi kertoi läksiäislahjaksi saadun teoksen synnystä: ”Eräänä päivänä Uuno Nurmi tuli urkuparvelle ja istui siellä aikaa. Muutamia viikkoja myöhemmin, teoksen saatuaan, isä ymmärsi, miksi Nurmi oli niin tarkkaan seurannut hänen soittoaan”.

Seurakunta otti kiitollisena vastaan Nurmen veistoksen. Se on nyt nähtävänä Luopioisten kirkossa. Tarkkaan on Nurmi malliaan katsonut, niin näköinen veistos on ja myös Luopioisten kirkon urut hän on jäljentänyt taidokkaasti.

Jussi Ahvenjärvi luovuttamassa veistosta. Vastaantottamassa kappelineuvoston jäsenet Tero Ahlqvist ja Kirsi Saarinen sekä kirkkoherra Jari Kempainen. Kuva: Risto Wallenius.

Työtä ja sivutoimia

Toimi Ahvenjärvi oli pidetty ja monipuolinen kanttori. Minäkin ehdin tavata hänet muutaman kerran. Keskusteluista ja muistelmakirjasta *Kuvia Kukkiän rantamilta* välittyy kuva eloisasta ja energisestä miehestä. Kanttorin toimensa ohessa hän toimi Luopioisissa KELAn asiamiehenä. Sivutyö toi tärkeää lisäansiota kasvavan perheen elättämiseen.

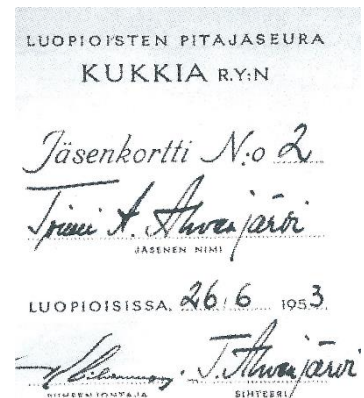
Toinenkin lisäansiomahdollisuus Toimille avautui. Kunnanlääkäri **Elias Toivio** kysyi, olisiko Toimi kiinnostunut terveystarkastajan tehtävästä. Kirkkoherra **Toivo Miettinen** näytti vihreää valoa ja niin Toimi lähti kurssille Helsinkiin. Jonkin ajan kuluttua Toimista tuli myös Kuhmalahden terveystarkastaja. Palkkaa naapurikunnalla ei kylläkään ollut maksaa – mutta kilometrikorvausta sentään. ”Lupauduin talkoisiin ja sain kilometrikorvausta kymmenen penniä kilometriltä”, kirjoittaa Toimi.

Kotiseutuasia lähellä sydäntä

Toimi Ahvenjärvi muistetaan Luopioisissa myös Kukkia-Seuran perustajajäsenenä ja ensimmäisenä sihteerinä. Toimi kirjoittaa kirjassaan Hirvelän torpan siirrosta Mikkelinmäen museoalueelle: ”Suuren kiviunin purku ja uudelleen muuraaminen oli kuin kellosepän työtä. En muista, keitä nuo miehet nimeltään olivat. Heille kunnioittavat kiitokset”.

Kolmen miehen pyynnöstä Toimi ryhtyi johtamaan pientä Luopioisten puhallinsoittokuntaa. Tosin ensin hänen piti itse opetella soittamaan es-kornettia. Puhallinsoittimet eivät olleet hänelle tuttuja ennestään.

Toimi myös piirsi ja maalasi ja toimi Hämeen Sanomien avustajana. Jokin aika sitten kuulin kahvipöytäkeskustelussa, että Toimi osallistui myös näytelmäseura Lyhdyn toimintaan. Jussi Ahvenjärvi vahvisti tiedon, mutta muisteli, että isä olisi ollut mukana vain ohjaajana.

Miten yhden miehen aika riitti kaikkeen tähän? Kysyin tätä Jussilta. Hän myönsi, että isän aikataulu oli aika tiivis. Tämän jälkeen Jussi kertoi lapsuusmuiston - hän arveli sen liittyvän kinkeriaikaan. Hänen isänsä ja kirkkoherra Miettinen tekivät kinkermatkoja Toimin autolla. Ahvenjärvet asuivat vanhan seurakuntatalon yläkerrassa. Pimeinä talvi-iltoina Jussi ja äiti **Annikki** katselivat keittiön ikkunasta Haltianselän yli autojen valoja. Kun valot menivät kohti pappilaa ja sitten sieltä pois, he tiesivät: kohta isä tulee kotiin.

Puoliso Annikki oli Luopioisten aikaan kotona lasten kanssa. Jussi kertoi, että Annikki toimi toisinaan miehensä sijaisena. Monet ihailivat Annikin taitoa seurata pianolla, kun hän säästi Toimin viulunsoittoa. Torniossa Annikki teki työuran lastentarhanopettajana.

Jussi arveli, että heidän perheensä muuttoon Tornioon vaikuttivat se, että Tornio oli isän kotiseutua ja että lasten koulut olivat siellä lähempänä.

*Ahvenjärven perhe läksiäisissä Sähkö talolla
29.4.1962. Kuva: Altti Havas.*

*Annikki ja
Toimi
Ahvenjärvi
Ravintola
Lieissä
kesällä 2014.*

*Kuva: Janne
Vesto.*

Veteraaniurheilija

Eläkevuosinaan Toimi innostui veteraaniurheilusta. Hän teki jopa kuulantyönnön 90-vuotiaiden maailmanennätyksen 9,68 (3 kg kuulalla). Lapin Kansan 100-vuotishaastattelussa Toimi kertoo, että hän harrasti jo nuoruudessa veljiensä kanssa kymmenottelua ja mäkihyppyä.

Niin - hyppäsi Toimi joskus mäkeä Luopioisissakin. Lastenkodin pojat olivat rakentaneet Rajalansaaren rinteeseen hyppyrin. Toimi ja kunnanlääkäri Elias Toivio huomasivat sen hiihtoreissullaan. ”Innostuimme kumpainenkin hyppäämään mäestä useita kertoja. Miten pitkiä hyppymme olivat ja kumpi meistä lensi pidemmälle, en muista. Hienoinen kisa siinä oli olevinaan...”

Toimi Ahvenjärvi

- syntyi Alatorniolla 25.6.1921, kuoli Torniossa 2.12.2022
- vanhin 14 sisaruksesta
- opiskeli viulunsoittoa Torniossa 1930-luvulla
- osallistui kahteen sotaan
- opiskeli kanttoriksi Lahdessa ja Helsingissä 1946-50
- puoliso Annikki os. Orkamo (1921- 2019)

- lapset Jussi (1952), Maikki (1954) ja Mikko (1960)
- kanttorina Luopioisissa 1951-62 ja Alatorniolla 1962-84
- Tornion mieskuoron johtajana 35 vuotta ja muita sivutoimia

Musiikkiharrastuksen alku

”Tule poikariepu pirthin soithaan, sillähän voi soittaa oikea musiikiaki”. Äidin sanat Toimille, kun poika harjoitteli talvipakkasilla viulunsoittoa hevosten tallissa. Tuon ajan lestadiolaisuudessa ei hyväksytty muita soittimia kuin urut ja harmoni. Ei etenkään viulua. Toimi kertoo muistelmissaan, että kuullessaan äidin tulevan hän oli alkanut tarkoituksella soittaa erästä hengellistä sävelmää. Tapauksen jälkeen hän sai harjoitella sisällä.

Rippikoulumuistoja

”Ahvenjärvi oli kanttorina silloin kun minä kävin rippikoulun”, kertoo luopioislainen **Tellervo Kotamäki**. ”Toimi soitti usein selloa rippikoulussa. Tykästyin jo silloin sellonsoittoon. Ahvenjärvi oli ihana kanttori”. Kun ripillepääsystä oli kulunut 50 vuotta, Tellervo otti yhteyttä Toimiin ja kutsui hänet ja Annikin mukaan tapaamiseen. Tämän lämpimän tapaamisen jälkeen yhteydenpito jatkui aivan viimeisiin vuosiin saakka puhelimella ja kirjeitse. Näissä kirjeissä oli mukana myös Toimin nopeasti piirtämiä lyijykynäpiirustuksia.

Toimi Ahvenjärvi hankki eläkevuosinaan poikkihuilun. Tämä piirros saattaa liittyä siihen.

Harmonin hankintareissu

”Isämme lähti Toimin kanssa ostamaan meille harmonia Tampereelta. Minä ja siskoni odotimme ja jännitimme koko päivän. Illansuussa pihaan ajoi pakettiauto ja isä, Toimi ja kaksi muuta miestä kantoivat suuren puulaatikon pirttiin. Kun laatikkoa alettiin avata, siellä ei ollutkaan harmoni, vaan Weinbach-merkkinen piano!” Toimi oli sanonut isälle, että ”parasta sen olla pitää” ja saanut isän mielen kääntymään pianon kannalle, kertoi Padankoskelta kotoisin oleva **Maija Kuitunen** Olopäivässä. Hän korosti, että Toimin mukanaololla oli suuri merkitys hänen ja hänen siskonsa **Tuulan** tuleville työurille. ”Siskostani tuli musiikinopettaja ja minusta opettaja”.

*Jussi Ahvenjärvi
vierailulla
Olopäivässä
lokakuussa
2023.
Juttukavereina
Tellervo
Kotamäki ja
Timo Koivuniemi,
jonka isä Erkki
tuurasi usein
Toimia kanttorin
tehtävissä. Timo
ja Jussi tapasivat
toisensa kuuden
vuosikymmenen
jälkeen. Kuva:
Janne Vesto.*

Viimeinen virsi

”Jos tahdot hartain mielin palvella Jumalaa,
niin kiitä helein kielin Herrasi kunniaa.
Auringon noususta sen laskuun maailma
armosta avarasta ylistää Luojaansa” (Virsi 456.)

Tämä on todennäköisesti virsi, jota Toimi viimeisenä soitteli pianolla Annikin kuoleman jälkeen. Poika Jussi kertoi, että Koraalikirja Toimin kotona oli auki tästä kohdasta viimeiset pari vuotta pianon nuottitelineellä. Virsi laulettiin myös Toimin muistotilaisuudessa.

Teksti: Janne Vesto
Sitaatit ja piirros Toimi Ahvenjärven kirjasta
Kuvia Kukkian rantamilta (Kukkia-Seura 2014)